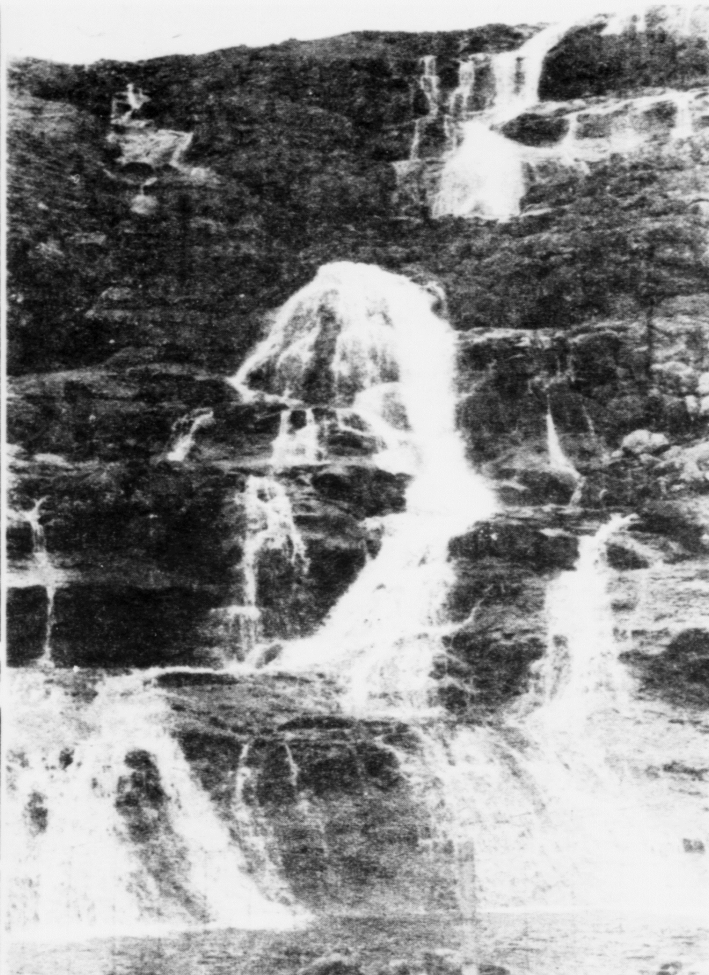
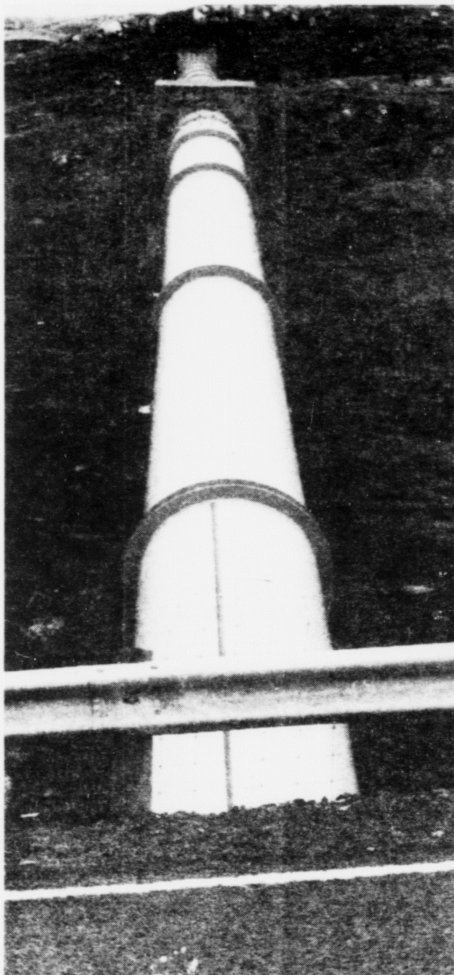

Turrleggja vit áirnar fer hetta at hava við sær stórar broytingar á firðunum heldur Jørgen

astu av sinum slag i heim-
inum.

— Tær eru latnar upp i
hendurnar á tí áltandi bio-
loginum Gunvor Hoydal til
varðveitslu, sigur Jørgen.

Turrlegging av árunum

Men hvussu við at úthyggja
vatnorkuna við at turrleggja
áirnar, spurdu vit Jørgen.
Hetta er ein spurningur, sum
ikki hevur umfatað minar
kanningar. Men sigur hann,
at hetta sjálvandi fer at
skapa stórar broytingar á
firðunum.

Áirnar færa nevniliga frískt
fjallavatn oman i firðirnar.

Tann vanliga hugsanin
millum manna er, at vatn er
bara vatn, nakað sum ein
kann drekka, tá ein er týstur,
kann nýtast til at vaska sær
i, og so kann tað nýtast til
framleiðslu av orku.

Men vatn er ikki bert vatn.
Tað er sjálv livsins kelda.
Verður tað kannað gjølla,
visir tað seg at vera so iðandi
fult av gagnligum verum fyri
alt liv i firðunum.

Ótti

— Álarar eru bangnir fyri, at
grundarlagið verður tikið
undan hesi vinnu, verða
áirnar tiknar frá teimum. Er
tað burturvið at hugsa so-
leiðis?

— Tað er helst ikki burtur-
við, tí vatnið i árunum flytir
øll hugsandi livgevandi evni
til fiskin á firðunum. Eins og
silini i vøtnunum beinleiðis
leita til áirnar, skjótt tað
gerst áarfari. Vatnið frá
árunum forðar eisini fyri dálk-
ing, so skjótt tað gerst áarfari,
har túsundir av tonsum
renna i firðirnar. Hetta nógva
vatnið skapar ein útstreym
og syrgir fyri, at vatnuskift-
ingin er í lagi.

— Tað er neyðugt, at nukur
vøtn kring landið, sum frá
náttúrunnar hond eru eignaði
til laksaaling, eiga at verða
fríðað, fyri allar tíðir. Hesi
vøtn mugu liggja soleiðis, at
áirnar, sum renna úr teimum,
renna beinleiðis i havið og
ikki i nakrar dálkaðar firðir,
so laksurin kann koma inn-
aftur, beinleiðis frá havinum.

Tey mugu eisini liggja so-
leiðis, at tey til allar tíðir

kunnu haldast fri fyri alla
náttúrudálking.

Eisini má møguleiki vera til-
staðar, so at laksatrappur
kunnu gerast, um tað er
neyðugt. Laksaýngul eigur tá
at verða sleptur i hesi vøtn og
áir, nukur fylgjandi ár, so vil
laksurin sjálvur koma aftur
at rygna og verða førur fyri
at halda stovnin við líka.
Hesin laksur kemur so at
ferðast millum havið og vatnið
og fer at gera sitt til at
nora um laksastovnin kring
Føroyar. Slíkt er neyðugt, tí
orku og fiskastovnurin eru
tvey ting, sum eiga at fylgja
ast, at, tí tað eru hesi bæði,
sum reka vinnulivshjólina.

Ynski

At enda spurdu vit Jørgen
M. Olsen, hvat hansara
størsta ynski nú er. Til hetta
sigur hann:

— Fyrst og fremst at fáa
útgivið tað eg havi gjørt av
kanningum. Síðani at føroy-
ingar halda náttúruna reina
— annars doyri samfelag
okkara. Tað kann koma tann

dagur, tá føroyingar ikki
longur kunnu livjarga sær i
Føroyum vegna dálking. Og
hvat hendir tá? Vit verða
neyðdir at rýma av landi-
num! Men hvar skulu vit
fara? Lat okkum tí nú «taka
tarvin i gótti beinanvegin» og
skapa eitt reint umhvørvi.
Tað tekur tíð at beina hesa
dálking burtur, men bara vit
siggja, at tað gongur framá,
so er alt í lagi.

Vit hava ein møguleika
fram um aðrar tjóðir, sum
meira og meira eru við at
kódna i sinum egna ruski. Vit
kunnu tá lata nakrar vøtn
sum aðrir vilja meta sum deli-
kateissur, endar Jørgen M.
Olsen i samrøðuni við Tíð-
indablaðið Sosialin.

**Aðrenn vit enda hesa
greinarøð/ samrøðu geva
vit orðið til Jørgen M.
Olsen.**

Hann sigur:

«3. partur av greinarøðini ber
yvirskriftina:
«Eitt ómetaliga stórt ríki-
dømi enn ótroyst»

Henda grein varð skrivað i

1973 eftir áheitan frá Føroya
Frosmannatíðindi, undir
heitinum «Havsins Bondur».

Nu skriva vit 1982, og eru
nógvar broytingar farnar
fram síðan tá.

Tá eg i 1942—47 kannaði
gágguna út i æsir, gjørdi eg
eisini kanningar av øðum á
ymiskum vikum i Suður-
oynni, og sýntist tað tá at
vera sera nógva øða á hvørji
vik. Um tað er so enn, kann
eg ikki siga. Men á Vágafirði,
og serliga innalaga á firð-
inum, hevur dálkingin dripið
alla øðuna. Men tað eru enn
nógvar vikar kring landið,
har dálkingin ikki enn hevur
gjørt nógvan skaða.

Tað er tí ikki lætt at úttala
seg um tær mongdir, ið
finnast i dag, fyrr enn hetta
ergjølla kannað.

Eftir samrøðu við mann,
sum er væl útbúgvinn i nýtslu
av frosmannabúna, sigur
hann, at tað á grunnum vatni
fram við stöndunum væl
kann lata seg gera — at nýta
frosmannabúna at heinta
øður og gággur upp úr havs-
ins urtagørðum — bert við at

Framhald á síðu 15

Tað var Karl Hovgård
ur Høvi, sum var kon-
taktmaður min i Høvi,
har hann eyggleiddi hav-
siidatorvurnar, ta tær
komu inn á fjørðin.
Hann eyggleiddi tær
bæði i skýming og lýs-
ing og segði mær frá
hesum. Hann er nú bu-
sitandi á Akureyri i Is-
landi.

Eg kom longu at kenna
Ditlev Hammer ur
Høvi, ta hann gekk i
realskulan i Vági.

Tað hevur mangan
verið tungligt at gera
kanningar, ta truplir
spurningar hava tikið
seg upp og einki bókligt
tilfar hevur verið at
styðja seg til. I slíkum
fórum hevur mangan
verið gott at hava ein
slíkan skilamann, sum
Ditlev, ið altíð hevur
havt stóran áhuga fyri
kanningum mínum, við
líðini. Og tað er ikki ov
nógva sagt, ta eg sigi, at
hann er millum teir
bestu i Føroyum, ta
talan er um føroyska
stavseting.

Tað var soni minum,
Ola Emil, fyri at takka,
at fjørumaðkalarvurnar
vøru funnar aftur i
sandinum, sum var i ak-
varinum.

Og tað var eisini
hann, sum fann fram til,
hvussu tær kundu varð-
veitast við at dryppa
ein dropa av reinum
formalin á tær og lata
dropan fordampa við
litlum hita og so turka
larvuna og innkapsla
tær i gjøgnumskygdum
tape, har tær so liggja
vacuumpakkaðar og
altíð kunnu takast fram
og leggjast undir eitt
mikroskop